

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

TEMin lausuntopyyntö 7.11.2017 TEM/2072/03.01.01/2017

Pirkanmaan TE-toimiston lausunto; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

Pirkanmaan TE-toimisto pitää ehdotusta opiskelusta työttömyysetuudella kuuden kuukauden aikana hyvänä, mutta haluaa kiinnittää huomion muutamiaan asiaan. Esitetty muutos aiheuttaa parhaimmillaan tiiviitä työllistymistä edistäviä lisä- ja täydennyskoulutuskokonaisuuksia ja mahdollisuuksia työnhakijoille omatoimiseen osaamisen kehittämiseen työttömyysetuudella. Toisaalta on mahdollista, että laki osittain mutkistaa työttömyysturvan kannalta opintoihin liittyviä asioita.

Miten työnhakijoita ja koulutusten järjestäjiä tiedotetaan opiskelusta kuuden kuukauden aikana työttömyysetuudella niin selkeästi, että he ymmärtävät, että mahdollisuus opiskella kuusi kuukautta työttömyysetuudella on ensi sijainen omaehtoiseen opiskeluun nähden ja että kuuden kuukauden opiskelun jälkeen ei pääsääntöisesti ole mahdollista opiskella omaehtoisesti työttömyysetuudella? Tämän lisäksi on myös hyvä huomioida tiedottamisessa se, että työnhakijat tietävät, että opiskeluista pitää edelleenkin aina ilmoittaa TE-toimistoon, jotta TE-toimisto voi tehdä lausunnon opiskeluista maksajalle. Sen lisäksi työnhakijoiden on ymmärrettävä mahdollisuus jaksottaa opintojaan ja heidän ilmoitusvelvollisuudestaan TE-toimistolle jaksottamisen suhteen. Mahdollisuus opiskella työttömyysetuudella voidaan nähdä työnhakijoiden joukossa subjektiivisena oikeutena ilman, että viranomaisen tarvitsisi tietää asiasta; esimerkkinä lehdissä esiintyneet kirjoitukset työttömiltä siitä, miksi työttömyysetuudella ei saisi opiskella mitä ikinä haluaa ja kuinka paljon tahansa.

Esityksen mukaan työttömällä työnhakijalla säilyy edelleenkin työttömän työnhakijan oikeudet ja velvollisuudet eli työnhakijan pitää olla valmis vastaanottamaan kokoaikatyötä ja osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin niitä tarjottaessa. Näin myös siinä tapauksessa, että opinnot olisivat päätoimisia. TE-toimistoilla on kuitenkin mahdollisuus omalla harkinnallaan todeta, että opinnot ovat työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisempaa kuin tarjotun työn hakeminen ja vastaanottaminen taikka osallistuminen työllistymistä edistäviin palveluihin. Miten tämä tarkoituksenmukaisuus on tarkoitus selvittää käytännössä? Lakiehdotuksessa viitataan, että opinnot voisivat olla tarkoituksenmukaisia, jos niitä olisi aiemmin voitu tukea omaehtoisina opiskeluina. Tehdäänkö asiasta selvityspyyntö työnhakijalle, joka

28.11.2017

sitten käsitellään työttömyysturvan asiantuntijoiden toimesta? Työttömyysturvan asiantuntijat eivät ole aiemmin käyttäneet tarveharkintaa opintoihin liittyen, joten on varmaankin hyvä miettiä, miten tämä prosessi hoidetaan käytännössä. Tälläkin hetkellä TE-toimistot ympäri Suomen tekevät omaehtoiseen opiskeluun liittyviä päätöksiä eri perustein. Miten voidaan tässä tapauksessa varmistaa, että työnhakijat ovat yhdenvertaisessa asemassa tarkoituksenmukaisuuteen liittyen?

Työttömyysetuudella voisi opiskella opintoja, jotka antavat ammatillisia valmiuksia tai tukevat yritystoimintaa. Mitä ovat nämä opinnot? Lakiehdotuksen perusteella voisi päätellä, että se koskee kaikkia mahdollisia opintoja lukuun ottamatta harrastusluonteisia opintoja. Kuitenkin mainintana on, että toimivalta asian ratkaisemiseen on TE-toimistolla. Yhdenmukaisuuden näkökulmasta tulisi pohtia pitäisikö koulutusten sisältöä määritellä selkeämmin. Ehdotuksessa on mainittu, että ainakin julkisen valvonnan alaisten oppilaitosten järjestämät opinnot sekä muiden koulutuspalvelujen tuottajien järjestämien, edellä mainittuihin rinnastettavat opinnot. Odotettavissa on, että uuden lain myötä koulutusten järjestäjät lisäävät alle puoli vuotta kestävien opintojen tarjontaa ja koulutusten markkinoinnin runsasta kohdentamista työnhakijoille.

Lakiehdotuksen mukaan on mahdollista, että virhetilanteessa työnhakija voi joutua maksamaan työttömyysetuutta takaisin maksajalle. Tällainen virhetilanne voi olla se, että työnhakijan opinnot ovat jo lähtökohtaisesti olleet pidemmät kuin lakiehdotuksen sallimat kuusi kuukautta. Ehdotuksen mukaan työnhakija pääsääntöisesti kertoo itse opintojen kestosta TE-toimistolle, mutta TE-toimistolla on oikeus pyytää oikeus opinto-oikeudesta oppilaitokselta. Tulisi pohtia onko työnhakijoiden edun kannalta parempi, että opintojen soveltuvuus työttömyysetuudella selvitetäisiin ennen opintojen aloittamista.

TE-toimistojen palveluprosessin kannalta on selvittävää mitä yhteydenotokanavia työnhakijat käyttävät ilmoittaessaan opinnoista eri asiointikanavissa mm. oma asiointi -palvelu, valtakunnallinen puhelinpalvelu, erilaiset yhteydenottopyynnot. Yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta olisi hyvä sopia missä tilanteissa työnhakijalle tehdään opinnoista selvityspyyntö esim. opintojen tarkoituksenmukaisuuden selvittäminen, pää- ja sivutoimisuuden toteaminen vai muu tilanne ja onko annettava lausunto asiantuntijalausunto vai peruslausunto? Muutos aiheuttaa muutostarpeita myös opiskeluihin liittyviin TE-palvelujen lomakepohjiin ja työttömyysturvan lausuntokoodeihin.

Johtaja

Palvelujohtaja

Riku Immonen

Irene Impiö